

deras, om än begränsade, deltagande i de utbildningsåtgärder som planeras. Finansieringen skulle kunna tas från den budget som föreslås i dok. KOM(1998) 769 slutlig eller från andra EU-källor.

Bryssel den 28 april 1999.

*Ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 92/117/EEG om skyddsåtgärder mot specifika zoonoser och zoonotiska agenser hos djur och animaliska produkter för att förhindra utbrott av livsmedelsburna infektioner och förgiftningar"

(1999/C 169/08)

Den 22 april 1999 beslutade rådet i enlighet med artikel 43 och 198 i EG-fördraget att rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda förslag.

Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som varit ansvarig för det förberedande arbetet i detta ärende, antog sitt yttrande den 8 april 1999. Föredragande var Leif E. Nielsen.

Vid sin 363:e plenarsession 1999 den 28–29 april 1999 (sammanträdet den 28 april 1999) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 93 röster för och 3 nedlagda röster.

1. Inledning

1.1. Rådets direktiv 92/117/EEG ålägger medlemsstaterna att se till att det vidtas vissa skyddsåtgärder mot specifika zoonoser och zoonotiska agenser hos djur och animaliska produkter för att förhindra utbrott av livsmedelsburna infektioner och förgiftningar. I direktivet föreskrivs upprättandet av ett rapporteringssystem för fall av zoonoser samt övervakning, kontroll och slutlig utrotning av vissa spridningsbenägna salmonellatyper hos besättningar av avelsfjäderfän. Direktivet innehåller också bestämmelser som gäller utvecklingen av kontrollprogram för andra zoonotiska agenser än salmonella. Kommissionen skall övervaka utvecklingen på detta område och bland annat utarbeta riktlinjer för åtgärder som skall vidtas i kampen mot zoonoser.

1.2. Direktivet antogs visserligen enhälligt av rådet, men man insåg snart att alla medlemsstater inte var i stånd att genomföra bestämmelserna i direktivet. Kravet på slakt och destruktion etc. av besättningar av fjäderfän som smittats av salmonella (*S. enteritidis* och *S. typhimurium*) visade sig innebära särskilda svårigheter. Endast fyra medlemsstater har genomfört direktivet fullt ut, och av dem fick Sverige och Finland vid anslutningen till Europeiska unionen år 1995 rätt att under

4.4. Vidare är det lämpligt att hålla internationella organisationer, till exempel Internationella sjöfartsorganisationen, informerade om framstegen, i hopp om att de skall använda EU:s regelverk som exempel i internationella sammanhang.

obegränsad tid kräva garantier i samband med handel. Trots att tidsgränsen genom direktiv 97/22/EEC förlängdes till 1997 har ett antal länder ännu inte meddelat sina nationella planer för att förverkliga de mål som angavs i direktivet, och inte heller för genomförandet av åtgärder på området.

1.3. Kommissionen har nu för avsikt att göra genomgripande förändringar av den politik som hittills har förts och av målsättningarna för den framtida strategin. Det handlar framför allt om flexibilitet vid förverkligandet av målsättningarna i de olika medlemsstaterna, om åtgärder som är avsedda att hejda spridningen av zoonotiska agenser genom handel, åtgärder som är avsedda att förhindra uppkomsten av handelsrelaterade tvister med tredje land, upprättandet av principen "från-gård-till-bord", och vad gäller denna aspekt, införandet av en "god praxis inom jordbruket".

1.4. Senast den 1 januari 1996 skulle kommissionen egentligen ha lagt fram en rapport och ett förslag till revidering av direktivet mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts. Tidsfristen flyttades fram till 1997, men även denna tidsfrist har överskridits med ett och ett halvt år. Kommissionen beklagar nu att den på grund av frågans komplicerade natur

inte kan lägga fram några nya förslag, och den anser att det finns anledning att genomföra grundligare undersökningar. Kommissionen föreslår därför att tidsfristen förlängs och att en rapport tillsammans med förslag till förändringar läggs fram före den 31 mars 2000. Vidare föreslås att dessa åtgärder antas av rådet senast den 31 december 2000. Medlemsstaterna skall sedan ha genomfört direktivet senast den 31 maj 2001. För tredje land anges tidsfristen för genomförandet, vid anslutningen till Europeiska unionen, till ett år efter det att dessa bestämmelser trätt i kraft.

1.5. Enligt kommissionen måste ytterligare medel skjutas till för utrotning och kontroll av zoonoser hos djur och även för andra program som syftar till att förebygga zoonoser. För år 1999 har en summa motsvarande 36 miljoner euro avsatts. Vidare har gemenskapen inrättat referenslaboratorier för salmonella och salmonellaepidemiologi, och dessa har till uppgift att bistå de nationella laboratorerna när det gäller analysmetoder, jämförande tester, utbildning och laboratorieresurser.

2. Allmänna kommentarer

2.1. Under den debatt som hölls i februari 1996 om den föregående förlängningen av tidsfristen framhöll Ekonomiska och sociala kommittén att direktiv 92/117/EEC innehöll vissa brister, och att det uppstod en snedvridning av konkurrensen mellan producenter i de olika medlemsstaterna⁽¹⁾ eftersom detta instrument inte hade genomförts i vissa medlemsstater. ESK påpekade också att konsumenterna i allt högre grad blev medvetna om problemet med salmonella, samt att det var nödvändigt att vidta omfattande åtgärder för att uppfylla de krav fördraget ställer på en hög hälsoskyddsnivå. ESK underströk i detta sammanhang att det fanns skäl att främja och verkställa tillämpningen av kontrollåtgärder beträffande salmonella i alla länder inom Europeiska unionen. Mot bakgrund av de obetydliga framsteg som gjorts sedan dess är dessa påpekanden minst lika relevanta nu som de var för tre år sedan.

2.2. Utöver vad som anges i artikel 129 i EG-fördraget har man, mot bakgrund av BSE-krisen, otaliga gånger under senare år betonat att unionen måste skapa en hög konsumentskyddsnivå och en hög livsmedelssäkerhet. Zoonoserna utgör i detta avseende det största problemet. Det finns inga tillförlitliga och jämförbara rapporter om hur många sjukdomsfall och dödsfall i unionen som beror på zoonoser. Endast en mindre andel av antalet sjukdomsfall har registrerats. Zoonoserna medför avsevärda kostnader för sjukdom och förlorade arbetsdagar och förorsakar personligt lidande för de berörda och även dödsfall i förtid. Antalet registrerade sjukdomsfall i Europeiska unionen som orsakas av salmonella uppgår enligt inofficiella beräkningar till mer än 200 000 per år. Det verkliga antalet sjukdomsfall anses ligga mellan 10 och 50 gånger högre, och de direkta kostnaderna beräknas till mellan 2 och 10 miljarder euro per år.

2.3. I de flesta medlemsländerna är det ägg och kött från fjäderfån som är den viktigaste orsaken till att människor insjuknar i salmonella. *S. enteritidis* utgjorde således även under 1998 ett allvarligt problem i de flesta medlemsländerna. Troligtvis hänger detta samman med produktionen av ägg för konsumtion, och situationen hade kunnat undvikas om man hade följt de ursprungliga riktlinjerna.

2.4. Enligt ESK:s uppfattning är det oacceptabelt att så många medlemsstater inte har kunnat genomföra direktivet i högre grad sedan 1992 trots att ett antal särskilda program har genomförts, att kommissionen inte mycket tidigare har vidtagit rättsliga åtgärder för att se till att bestämmelserna i fråga genomförs, samt att kommissionen inte har lagt fram adekvata förslag till förändringar. Denna fråga belyser den oacceptabla situation som råder inom Europeiska unionen när det gäller fastställande av tidsgränser. Varken institutionerna eller medlemsstaterna tar tidsgränserna på allvar. I framtiden är det viktigt att i så hög grad som möjligt fastställa realistiska tidsgränser, och att dessa tidsgränser sedan verkliggen respekteras.

2.5. ESK uppmanar kommissionen att så snart som möjligt utarbeta lämpliga förslag i syfte att korrigera försummelserna. Kommittén anser också att tidsfristerna borde vara betydligt kortare än vad som föreslagits. Den nya förlängningen av tidsfristerna riskerar att få som resultat att flera medlemsstater väljer en passiv attityd ända fram till 2001, vilket kommer att leda till en försämring av situationen.

2.6. Flera zoonoser, exempelvis salmonella, måste elimineras från fjäderfäbesättningar samt från svin- och nötkreatursbestånd genom insatser vad gäller inköp av djur och djurfoder, desinficering av ladugårdar osv., samt genom förbättrad förvaltning. Vid slakt bör man dessutom förhindra att exempelvis salmonella från smittade djur sprids från strupar och inälvor till köttet. Slutligen är det viktigt med insatser på de områden som anges nedan samt att man värnar om kökshygien.

2.7. I den rådande situationen skulle särskilda insatser kunna göras när det gäller slakt, något som skulle leda till en märkbar förbättring av hygien. Av denna anledning föreslår ESK att kommissionen snarast vidtar sådana åtgärder, så att de medlemsstater som ännu inte genomfört direktivet om zoonoser åläggs att så snabbt som möjligt presentera ett program för hur de tänker sig att i första hand genomföra målinriktade insatser när det gäller slakt. I ett senare skede skulle man — med hänsyn tagen till att denna fråga är mer komplicerad — kunna planera och genomföra insatser rörande råvaruproduktion. ESK fruktar emellertid att utformningen av en ny strategi på detta område, och särskilt "en god praxis inom jordbruket", kommer att ta alltför lång tid.

2.8. Enligt ESK:s uppfattning är det av avgörande betydelse att kommissionen så snart som möjligt offentliggör den statistik som finns på detta område, så att allmänheten får

⁽¹⁾ EGT C 97, 1.4.1996, s. 29.

möjlighet att följa utvecklingen och bedöma situationen i de olika medlemsstaterna. Samtidigt skulle en sådan översikt kunna utgöra en kraftig stimulans för marknadskrafterna, företagen och konsumenterna, vilket påverkar hela produktions- och distributionskedjan från "gården till matbordet".

2.9. Europeiska unionen försöker uppnå en hög harmoniseringsnivå vad gäller veterinära bestämmelser. Det finns ingen riktigt bra gemensam nämnare mellan Europeiska unionens insatser beträffande zoonoser och de insatser som gjorts för att bekämpa andra smittsamma djursjukdomar, särskilt med avseende på inre marknadens funktion.

2.10. Åtgärder måste snabbt vidtas för att lösa det problem som följande två villkor leder till: för det första införandet av fri handel på inre marknaden och för det andra en konsolidering av situationen i de områden i EU där man kunnat konstatera de mest tillfredsställande förhållandena vad gäller zoonoser, en konsolidering som syftar till att förhindra att situationen i dessa områden försämras till följd av import av produkter som infekterats av zoonotiska agenser. De länder där man lyckats minska salmonellaförekomsten till ett minimum i animaliska produkter kommer till exempel givetvis att kräva garantier i samband med import från andra medlemsstater och från tredje land, krav som man inte lätt kommer att kunna bortse från. Om man inte finner en lösning på denna konflikt, finns risken att det uppstår krav på garantier i samband med handeln, något som följaktligen kommer att leda till en regionalisering av inre marknaden.

2.11. Enligt artikel 14 i direktivet om zoonoser är tredje länder skyldiga att presentera ett program med uppgifter om de garantier som landet kan lämna in fråga om zoonoser och zoonotiska agenser. Detta är ett villkor för att komma med eller vara kvar på gemenskapens lista över tredje länder från vilka import till EU är tillåten. Inget tredje land har dock ännu presenterat något program, och av detta skäl bör man formellt avbryta importen från de berörda länderna. Vad gäller de EU-länder som förbättrat eller håller på att förbättra situationen utgör denna import en risk för spridning av zoonotiska agenser, för osäkerhet bland konsumenterna och för orimlig snedvridning av konkurrensen. Tredje länder kommer dessutom att kunna kräva garantier från Europeiska unionen beträffande import med ursprung i EU.

2.12. Det förslag som syftar till att flytta fram tidsfristen till tidigast 2002 sätter också Europeiska unionens trovärdighet gentemot tredje land på mycket hårda prov. Kandidatländerna, som är skyldiga att införa gemenskapens regelverk, kan inte heller undgå att tappa respekten för Europeiska unionens regler på detta oerhört viktiga område, något som oundvikligen skapar prejudikat och samtidigt lägger en tung börda på den framtida utvecklingen.

2.13. Zoonosers förekomst i djurbestånden medför ökad konsumtion av antibiotika. Olika internationella instanser har dragit slutsatsen att man för att förebygga utvecklingen

av resistentastammar så långt som möjligt bör begränsa användningen av antibiotika⁽¹⁾. Av detta skäl kan man genom en aktiv kamp mot zoonoser i animalieproduktionen samtidigt bidra till att förhindra att bakteriestammar blir resistentast mot olika kända antibiotika, vilket är av betydelse såväl för animalieproduktionen som för behandling av sjukdomar bland människor.

3. Särskilda kommentarer

3.1. ESK anser att man så snart som möjligt bör genomföra en vetenskaplig utvärdering av de åtgärder för att förhindra och behandla zoonotiska sjukdomar som medlemsstaterna vidtagit mot bakgrund av Europaparlamentets och rådets beslut nr 2119 av den 24 september 1998 om att bilda ett nätverk för epidemiologisk övervakning och kontroll av smittsamma sjukdomar i gemenskapen⁽²⁾.

3.2. I ESK:s yttrande från februari 1996 uppmanades kommissionen och övriga berörda parter att organisera en offentlig konferens om problemet med zoonoser. ESK vill här återigen framhålla att det vore bra att organisera en sådan konferens för att allmänheten inom EU skall få större förståelse för de åtgärder som måste vidtas på detta område. Konferensen skulle till exempel kunna äga rum i samband med de arbetsseminarier som regelbundet anordnas av det tyska institutet för konsumenthälsoskydd och veterinärmedicin (Bundesinstitut für gesundheitlichen Verbraucherschutz und Veterinärmedizin, BGVV), med säte i Berlin.

3.3. Tack vare att ESK består av olika intressegrupper har kommittén ett omfattande engagemang när det gäller bekämpning av och skydd mot zoonoser. Av detta skäl begär vi att ESK i god tid skall inbjudas att delta i kommande diskussioner för att vi skall kunna föreslå lämpliga förbättringar vad gäller kampen mot zoonoser. Avsikten är att uppnå en hög hälsoskyddsnivå utan snedvridning av handeln på inre marknaden eller av konkurrensen mellan olika producenter.

3.4. ESK uppmanar dessutom kommissionen att se till att frågorna om säkerhet vad gäller djurfoder prioriteras vid de kommande förhandlingarna inom Världshandelsorganisationen (WTO). Här är en klart utformad kontrollstrategi inom EU för problem kopplade till zoonoser förmodligen en nödvändig förutsättning för att Europeiska unionen skall få en stark förhandlingsposition på det internationella planet.

4. Sammanfattning

4.1. Med tanke på den betydelse som zoonoserna har för hälsoläget och ekonomin beklagar ESK att kommissionen och medlemsstaterna inte redan tidigare försökt uppnå de mål som anges i direktivet från 1992, och ESK tvivlar även på det lämpliga i en ytterligare senareläggning. Mot bakgrund av de satsningar som genomförs i medlemsstaterna för att förhindra en ny spridning av zoonoser, måste kommissionen snarast göra en översikt över situationen och lägga fram lämpliga

⁽¹⁾ Jfr. Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande från september 1998 om "Antibiotikaresistens — en folkhälsorisk" (EGT C 407, 28.12.1998, s. 7), och slutsatserna från Europeiska unionens konferens i Köpenhamn i september 1998 om hotet från mikroberna.

⁽²⁾ EGT L 268, 3.10.1998.

förslag som syftar till att denna situation skall kunna bemästras så snart som möjligt. Om detta inte sker hotar mycket allvarliga problem att uppstå vad gäller inre marknadens sätt att fungera. Dessutom bör man offentliggöra befintlig statistik och snarast

anordna en vetenskaplig konferens. Att snabbt klargöra Europeiska unionens politik på detta område är därutöver av avgörande betydelse för relationerna till omvärlden.

Bryssel den 28 april 1999.

*Ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Kommissionens förslag till priser på jordbruksprodukter (1999/2000)"⁽¹⁾

(1999/C 169/09)

Den 23 mars 1999 beslutade rådet att i enlighet med artiklarna 43 och 198 i EG-fördraget rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovan nämnda förslag.

Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som ansvarade för det förberedande arbetet, antog sitt yttrande den 8 april 1999. Föredragande var Rudolf Strasser.

Vid sin 363:e plenarsession den 28-29 april 1999 (sammanträdet den 28 april) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 90 röster för, 2 emot och 4 nedlagda röster.

1. Sammanfattning av kommissionens förslag

1.1. Jordbruket 1998

1.1.1. Odlingssäret 1998 kännetecknades av en utpräglad försämring av läget på jordbruksmarknaderna för en del produkter. Den ekonomiska och finansiella krisen i vissa tredje länder har framför allt drabbat marknaderna för griskött och nötkött.

1.1.2. Världsmarknadspriserna för spannmål har fallit till den lägsta nivån på fem år efter två på varandra följande rekordskördar. Efterfrågan på världsmarknaderna ökar inte längre lika snabbt. Interventionslagren för spannmål, framför allt korn och råg, hade mot slutet av 1998 vuxit till 16 miljoner ton och förorsakade också sjunkande priser.

1.1.3. Medan priserna sjönk för de flesta produkter var det endast priserna för frukt (utom citrusfrukter), vin, potatis och nötkött som steg.

1.2. Utvecklingen av jordbruksproduktionen

1.2.1. 1998 års skörd på cirka 208 miljoner ton spannmål (en ökning på 2,1 % jämfört med 1997) innebar ett nytt rekord. Detta beror på att avkastningen ökade med 4,2 %. Även skörden av oljehaltiga växter ökade — med 6,5 % till 15,5 miljoner ton, varav 14,2 miljoner ton skall användas som livsmedel.

1.2.2. Produktionen av sockerbetor minskade kraftigt (på grund av minskade arealer: 7,5 %, och minskad avkastning: 5 %). Även produktionen av olivolja minskade kraftigt (med 500 000 ton).

1.2.3. Mjolkproduktionen antas ha minskat litet (till 120 miljoner ton) och produktionen av nötkött antas ha minskat med 4,2 % till 7,5 miljoner ton.

1.2.4. Å andra sidan har produktionen av griskött ökat med cirka 6,5 %, av fjäderfäkött med 2,1 % och av får- och getkött med 2,9 %.

⁽¹⁾ EGT C 59, 1.3.1999, s. 1-27.